

Radikal

EKONOMİ

9 Nisan 2010 Cuma

'Sosyal yardım yoksulluğu azaltmadı'

Kamu harcamalarını izleme kararı alan 30 STK 'İzleme platformu' kurdu. Platformun ilk raporuna göre Türkiye'deki sosyal yardımlar yoksulluk oranını düşürmede etkili olmuyor

İSTANBUL - Kamu Harcamalarını İzleme Platformu, sosyal yardımların yoksulluk oranını düşürmede etkili olmadığını açıkladı. Platformun, milletvekillerine de gönderilen mektubunda yer alan verilere göre, Avrupa Birliği'ne üye 27 ülkenin sosyal koruma harcamalarının 2005'te GSYH'ya oranı yüzde 25.2 iken, aynı yıl Türkiye'nin sosyal koruma harcamasının GSYH'ya oranı yüzde 11'de kaldı.

Prim ödemiş yoksul kesime yönelik sosyal yardım ve hizmete yönelik harcamaların GSYH'ya oranının yüzde 1.3 olduğu, işsizliğin, kayıt dışı oranının, yoksulluk, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve etnik farklılığa dayalı sosyal dışlanma yüksek olduğu bir ülkede sosyal koruma harcamalarının prim ödemeye dayalı çalışanlara yönelik olmasının var olan eşitsizlikleri pekiştireceği vurgulandı.

AB'den sondayız

Türkiye'nin görece yoksulluk oranı yüksekken, sosyal koruma harcaması AB ülkeleri arasında en düşük ülkelerden biri olduğuna dikkat çekilen raporda, yeni bir yoksullukla mücadele politikasına ihtiyaç duyulduğu ve Avrupa Sosyal Haklar Komitesi'nin, Türkiye'ye ilişkin yazılmış gözlem raporlarında istatistiksel veri eksikliğinden, yardımların bir hak olarak düzenlenmemiş olmasına, yürürlükteki sosyal yardım ve hizmetlerin yeterli olmamasından, yoksulluk ve sosyal dışlanmayla mücadelede ulusal bir stratejinin eksikliğine kadar çeşitli eleştirilere yer verildiğinin altı çizildi.

Onur kırıcı olmamalı

Türkiye'de sosyal koruma sisteminin en eksik halkalarından birinin, dünyada en yaygın olarak uygulanan vergilerden sağlanan ve vatandaş olma hakkından kaynaklanan düzenli gelir desteğinin olmaması olduğu belirtilen raporda,

bütçeden 2010, 2011 ve 2012 için bu konuda ayrılan ya da ayrılması planlanan bir kaynak olmadığının görüldüğü ifade edilerek, "Türkiye'de yardımların yoksullara ulaştırılma yöntemi insanların muhtaç olduklarını kanıtlamak zorunda bırakarak damgalanmaları, insanlık onurunu kırıcı olmakta ve insan hakkı ihlali düzeyine ulaşmaktadır. İnsanların damgalanmadan, vatandaş olmaktan kaynaklı, düzenli temel gelir desteğinin geliştirilmesinin yoksulluk ve sosyal dışlanmayla mücadelede önemli olduğunu savunuyoruz" ifadelerine yer verildi.

İşsizlik fonuna eleştiri

İşsizlik Fonu'nun hem amacına uygun şekilde hem de kapsamı geliştirilerek ve koşulları kolaylaştırılarak kullanılması gerektiği bildirilen raporda, İşsizlik Fonu'nda biriken kaynağın, başka yatırımlar/amaçlar için değil, sosyal koruma amaçlı kullanılması gerektiği, İşsizlik Fonu'ndan Merkezi Yönetim Bütçesi'ne, GAP'a yönelik transferlerin işsizlik ve sosyal dışlanma ile mücadele amaçlı kullanılması ve şeffaf olarak izlenebilmesi gerektiği vurgulandı.

Onda 1 yeşil kartlıya

Raporda sağlık harcamalarına ilişkin şu tespitte bulunuldu: "Sağlık harcamalarının ancak onda 1'i yeşil kartlılara yönelik sağlık harcamalarıdır. Genel Sağlık Sigortası çerçevesinde haktan yararlanacak olması önemli bir sosyal sorun olarak görüyoruz. Türkiye kişi başına sağlık harcaması açısından Avrupa'da en son sırada iken Sağlık Bakanlığı'nın sağlık harcamalarında 2009'dan sonra azalma planlanmasını doğru bulmuyoruz.

Kurumların çocuğa yönelik harcamalarının ise GSYH'ya oranının

Türkiye'de toplumun yüzde 38'ini oluşturan çocuklar için eğitim dışı harcamaların GSYH'ya oranı yüzde 1.07 ile sınırlı kaldı.

yüzde 1.07 olduğu, toplumun yüzde 38'ini oluşturan çocuklar için eğitim dışı harcamaların oranının yüzde 1,075 ile sınırlı kaldığı, çocuk başına yapılan harcamanın 393 lira olduğu belirtilen raporda, Türkiye'nin OECD ülkeleri içinde çocuk yoksulluğunun en fazla olduğu ülke olduğu vurgulandı.

Raporda gençliğe ilişkin de şu bilgi yer aldı: "GSYH içinde, gençleri güçlendirmeye yönelik harcamaların payı, 2007-2009 yıllarında, sırasıyla yüzde 0.2, 0.2, 0.3 olarak hesaplanabilmektedir. Bu oran, gençliğe kaynak ayrılmadığının göstergesidir. Bütçede gençlik yoktur."

Askeriye şeffaf olmalı

Özürülüler Yasası çıkmasına rağmen gerek işyerlerinde ve gerek okullarda engellilerin çalışma ve eğitimleri için gerekli olan destek teknolojileri ve bina tasarımları

in bütçeye ödenek eklenmesi gerektiği kaydedildi.

Raporda, askeri harcamalara ilişkin ise şu tespitlere yer verildi: "Türkiye'de askeri harcamaların şeffaf ve izlenebilir olması, STK'ların ve hatta parlamentonun denetimine yeterince açık olması talebi, demokratik bir taleptir. Askeri harcamaların izlenmesinde ortaya çıkan en önemli zorluk verilerdeki şeffaflık eksikliğidir.

En önemli eksiklik Türk Silahlı Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı'nın harcamalarıdır. Vakfın harcamaları 2000 yılından beri açıklanmıyor. Ayrıca, örtülü ödeneği olan kurumlar bilinmemektedir.

Ayrıca köy korucularının kamuya getirdiği yük, maaş dışında ödenen sosyal güvenlik primleri ve köy korucularınca kullanılan silahlara yönelik harcamalar bilinmediği için tam hesaplanamıyor. (aa)

Kamuyu 30 STK izleyecek

Kamu Harcamalarını İzleme Platformu çatısı altında bir araya gelen 30 sivil toplum kuruluşu (STK), kamu kaynaklarından sosyal korumaya, çocuğa, gençliğe, eğitime ve askeri harcamalara ne kadar pay ayrıldığını izleyip, sonuçları, tespitleri kamuoyuyla, milletvekilleriyle paylaşacak.

Platform Sözcüsü ve aynı zamanda İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Çalışmaları Merkezi Direktörü Prof. Dr. Nurhan Yentürk, sivil oluşumlar ve girişimler olarak bir süreden beri kamu harcamalarını izlediklerini söyledi.

Yentürk, kamu kaynaklarından sosyal korumaya, çocuğa, gençliğe, eğitime, askeri harcamalara ne kadar pay ayrıldığına yönelik yaptıkları çalışmanın sonucunu kamuoyuyla paylaşmanın yanı sıra milletvekillerine de gönderdiklerini açıkladı.

Vekiller bilmiyor

Milletvekillerine raporu gönderme nedenlerini ise Yentürk şöyle açıkladı: "Meclis'te yapılan bütçe görüşmelerinde milletvekillerinin önüne giden bilgileri incelediğimizde onların da bunu bilmediğini gördük." Yentürk, kamu harcamalarının izlenmesinin Avrupa ülkelerinde çok yaygın olduğunu, verdiği verginin neye harcadığına yönelik vatandaşlık bilincinin bu ülkelerde çok yüksek olduğunu anlattı.